

Madár István
vezető elemző

GAZDASÁGI KILÁTÁSOK

2017. június 8.
Budapest

Miről lesz szó?

1. A globalizáció köszöni szépen, éledezik
2. Mi lesz az Európa-projekttel?
3. Miért lett hirtelen munkaerőhiány Magyarországon?
4. Növekedési csoda: idén 4%, 2020 után 5%?

A globalizáció éledezik, és pont azt csinálja, amire kitalálták

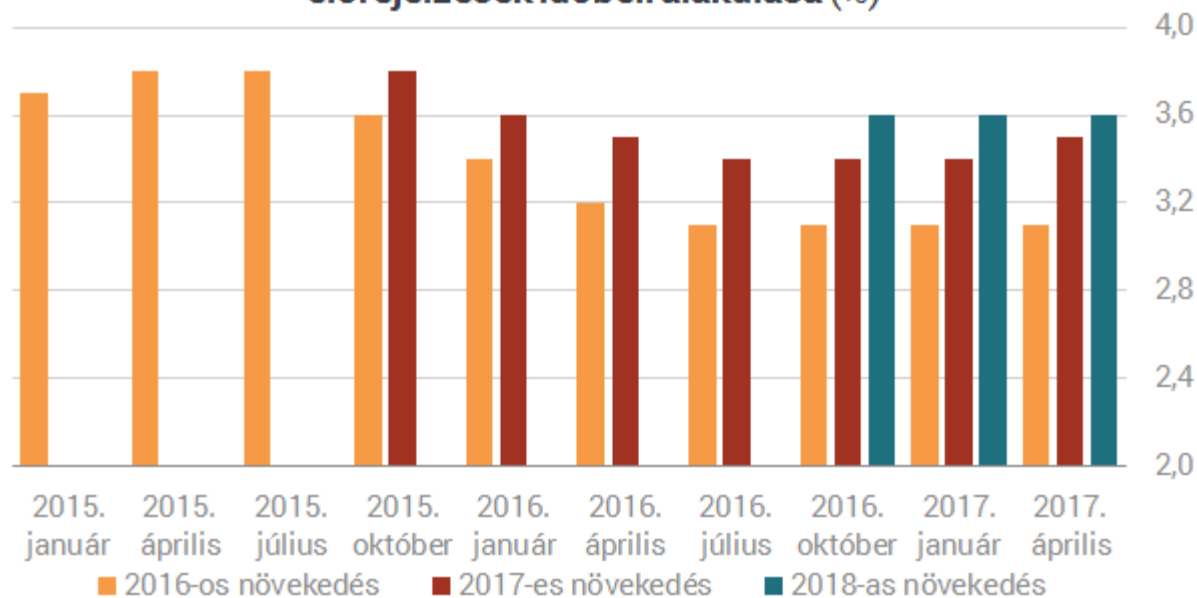
1. Újra fellendül a világkereskedelem

Forrás: CPB World Trade Monitor March 2017, Portfolio

Tovább tartott, de itt a fény az alagút végén

IMF World Economic Outlook globális növekedési
előrejelzések időbeli alakulása (%)

Forrás: IMF, Portfolio

A globalizáció éledezik, de nem pont azt csinálja, amire kitalálták

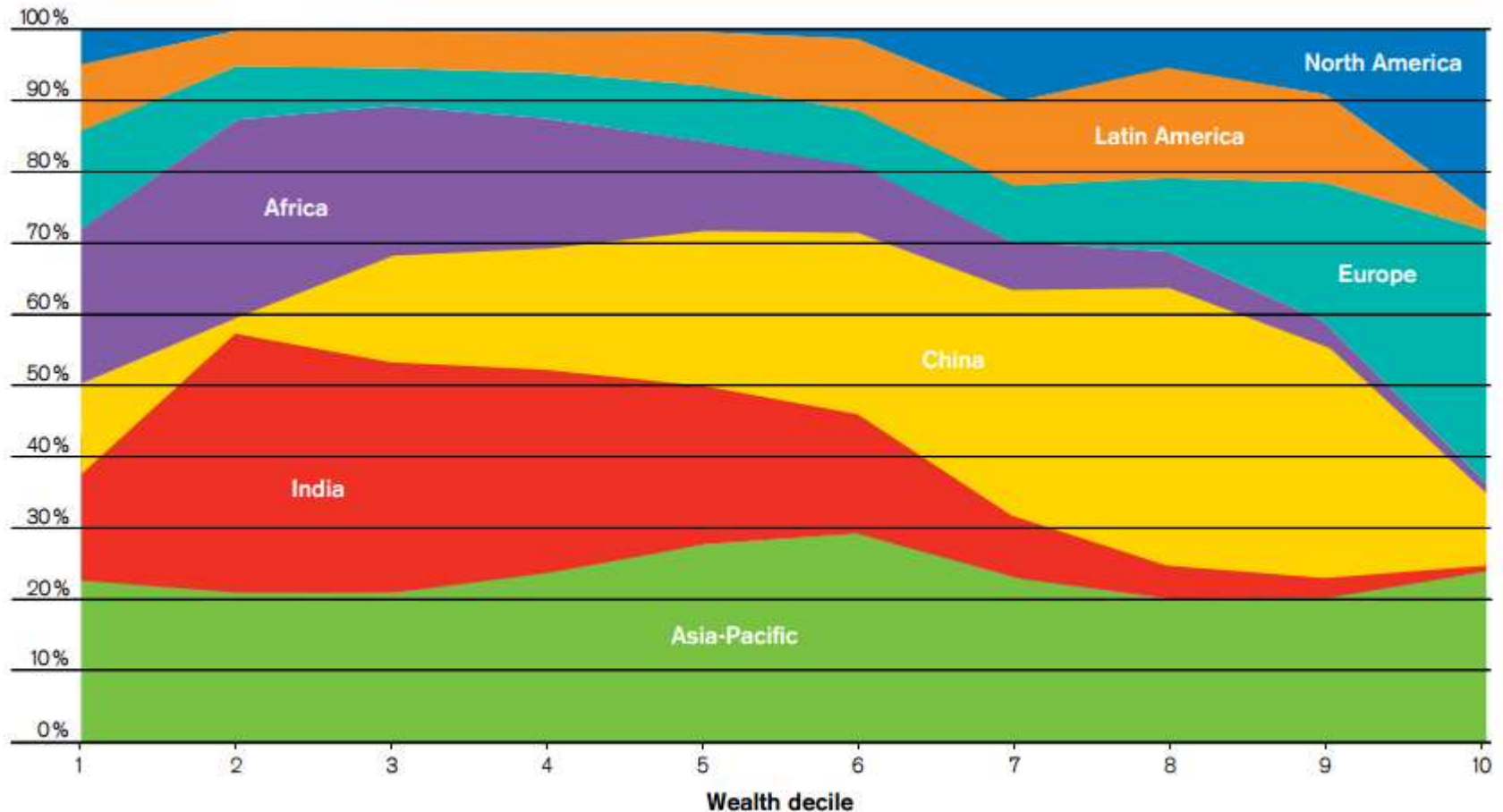
2. Folytatódhat a konvergencia

A globalizáció éledezik, és a világ gazdagodik

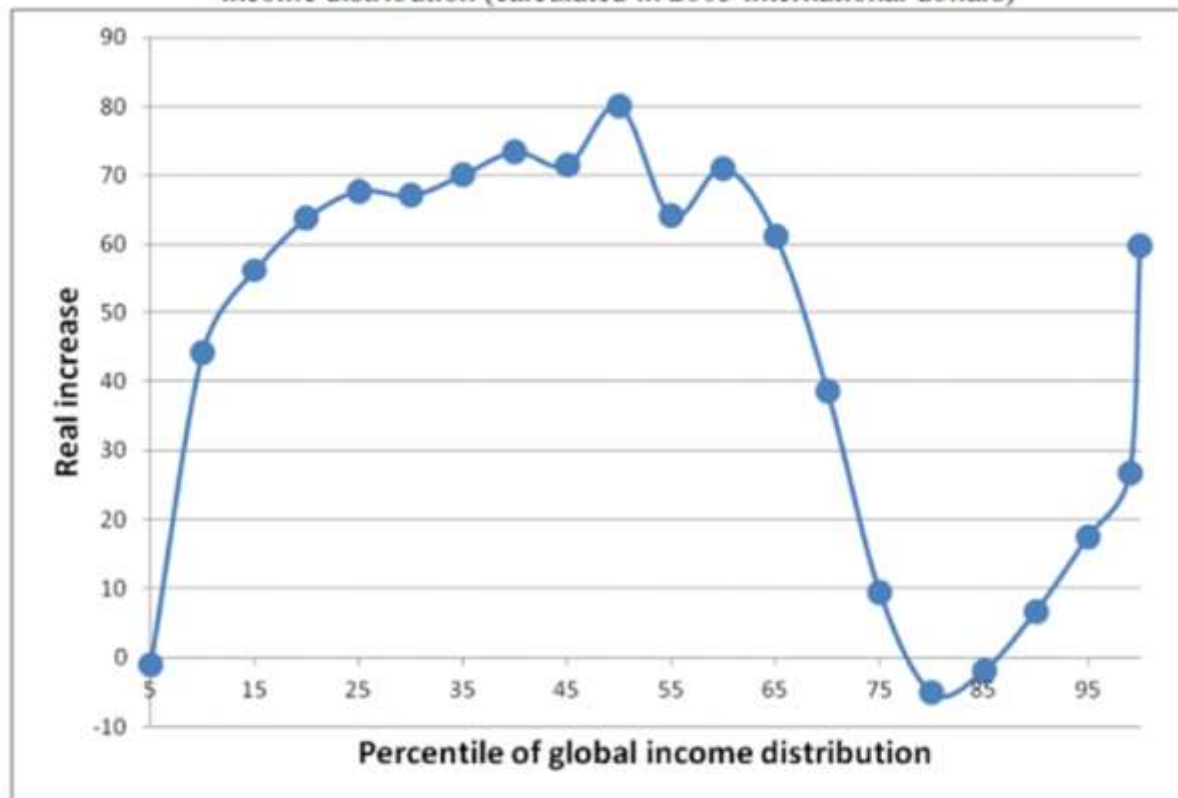
3. Szép új világ

Regional composition of global wealth distribution, 2016

És igen, vannak
vesztesek

Figure 4. Change in real income between 1988 and 2008 at various percentiles of global income distribution (calculated in 2005 international dollars)

Note: The vertical axis shows the percentage change in real income, measured in constant international dollars. The horizontal axis shows the percentile position in the global income distribution. The percentile positions run from 5 to 95, in increments of five, while the top 5% are divided into two groups: the top 1%, and those between 95th and 99th percentiles.

Forrás: Branko Milanović

A vízszintes tengelyen a világ népességének jövedelem szerinti eloszlása, a függőleges tengelyen pedig az 1988-2008 közötti reáljövedelem-növekedés mértéke látható. A harmadik világbeli országok legszegényebb polgáraitól eltekintve a fejlett országbeli alsó-középosztály jövedelemnövekedése volt a legkisebb, miközben a feltörekvő gazdaságok középosztálya gyorsan tudta növelni a jövedelmét.

Akkor mégis van másik termék Trumpon és Brexiten kívül?

- a globalizáció veszteséinek kárpótlása
- célzott munkaerő-piaci intézkedések
- szociális védőháló szélesítése, szegénységi spirálból való kitörés
- kormányzati élénkítő politikák, strukturális reformok
- oktatásba és egészségügybe való beruházás
- kutatási és fejlesztési források növelése
- antiliberalizációs fordulat fékezése, megállítása, visszafordítása

1. A globalizáció köszöni szépen, éledezik

2. Mi lesz az Európa-projekttel?

3. Miért lett hirtelen munkaerőhiány Magyarországon?

4. Növekedési csoda: idén 4%, 2020 után 5%?

Mi lesz Európa jövője?

- Euroszkeptikus erők feléledése – gyenge az európai identitás
- Kockázatok: Hollandia, Franciaország, Olaszország, Görögország
- Juncker öt (5) (5?!!!!) forgatókönyve: Milyen Európát akar egyáltalán európai elit?
- Macron győzelme – Újra realitás az Európai Egyesült Államok?
- *(Mi van, ha ez az egész globális fordulat csak egy mellékvágány, amiről visszatér minden a korábbi kerékvágásba?)*

Az alapprobléma megmaradt: nemzeti identitás ⇔ közösségi politika

Mivel nincs artikulált közösségi érdek, a politikai képviselet pedig kizárólag nemzetállami sikerben/kudarcban méretődik meg, ezért az EU minden kihíváskor hirtelen önálló országokra "szakad szét".

*Egy napon Európa nemzetei készen állhatnak arra, hogy nemzeti identitásaikat egyesítsék, és egy új Európai Uniót hozzanak létre. Ha és amikor ez megtörténik, az Európai Kormány átveszi mindazokat a funkciókat, melyeket ma az Egyesült Államokban, Kanadában vagy Ausztráliában a szövetségi kormány gyakorol. Ez magába fogja foglalni a „teljes gazdasági és monetáris uniót”. **De veszélyes hiba lenne azt hinni, hogy ez a gazdasági és monetáris unió megelőzheti a politikai uniót, vagy akár azt, hogy „ennek létrehozása majd hosszabb távon elhozza a politikai uniót, ami nélkül úgysem lehet meglenni.”** Ez esetben ugyanis a monetáris unió létrehozása vagy a költségvetések feletti közösségi kontroll nem a politikai unió létrehozását fogja támogatni, hanem **olyan nyomást generál, ami a teljes rendszer összeomlásához vezethet, megakadályozva a politikai unió kialakulását.***

(Nicholas Kaldor, 1971)

Ezek nem az Európa-projekt végnapjai

Mérsékeltlen optimisták vagyunk. 2017 Európa éve lehet, élénkülő gazdasággal, az euroszeptikus erők (egyre kisebb?) bukásával.

A jövő az **Európai Egyesült Államoktól a kétsebességes Európán át a teljes széthullásig** bármi hozhat,

de jelenleg a „kétsebességes” (valójában többdimenziós vagy többszintű) Európa esélyei erősödnek.

1. A globalizáció köszöni szépen, éledezik

2. Mi lesz az Európa-projekttel?

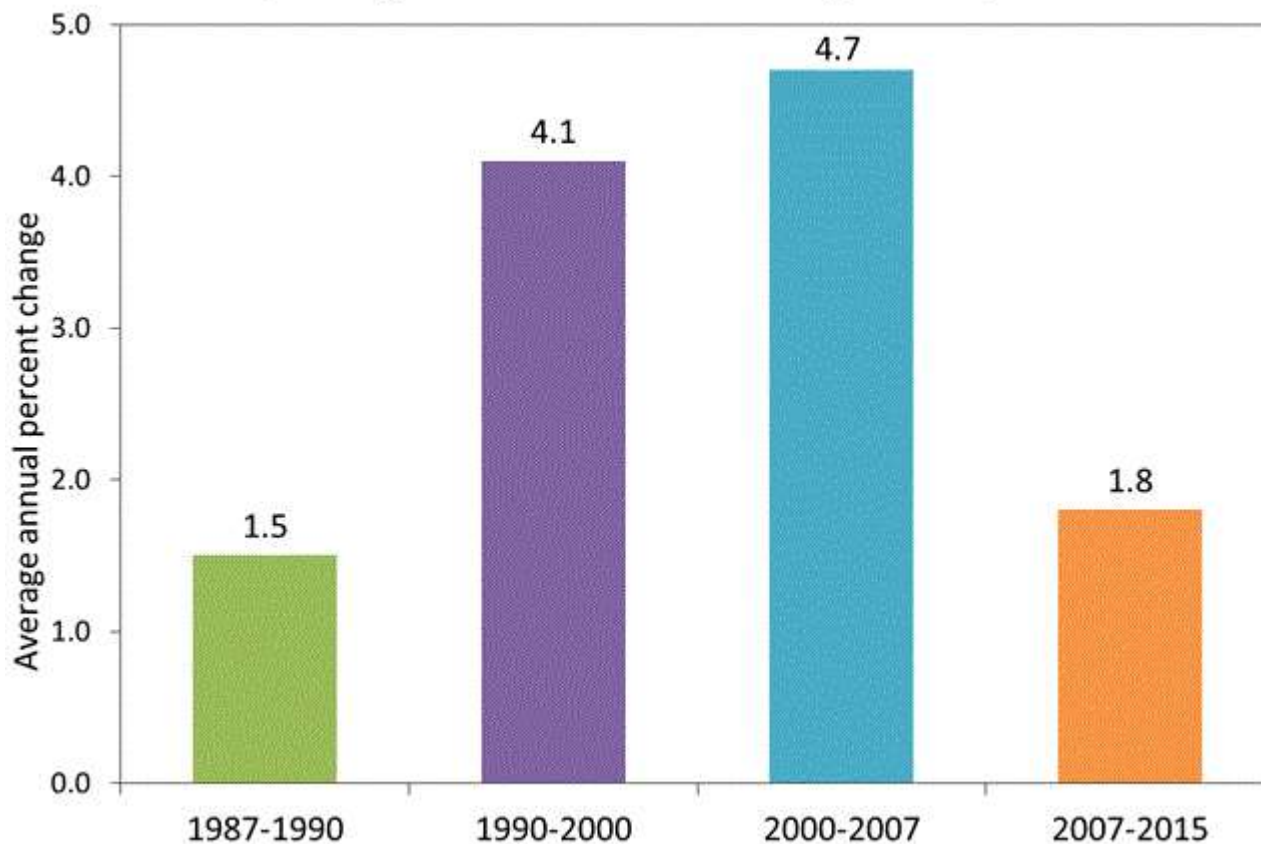
3. Miért lett hirtelen munkaerőhiány Magyarországon?

4. Növekedési csoda: idén 4%, 2020 után 5%?

A semmiből jött munkaerőhiány

Rettegünk a robotizációtól és a munkanélküliségtől –
eközben alacsony a termelékenység, és nő a munkaerőhiány

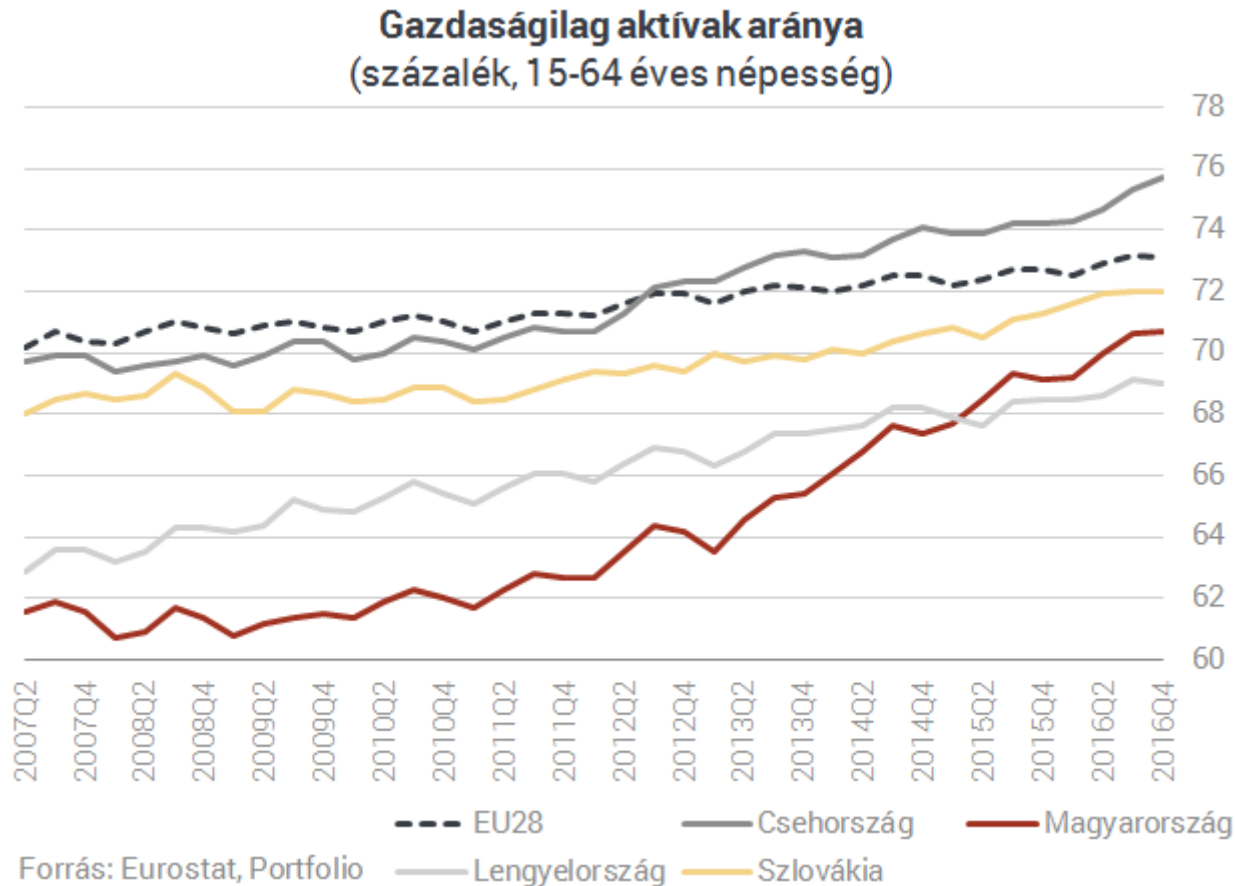
Productivity change in the manufacturing sector, 1987-2015

Source: U.S. Bureau of Labor Statistics

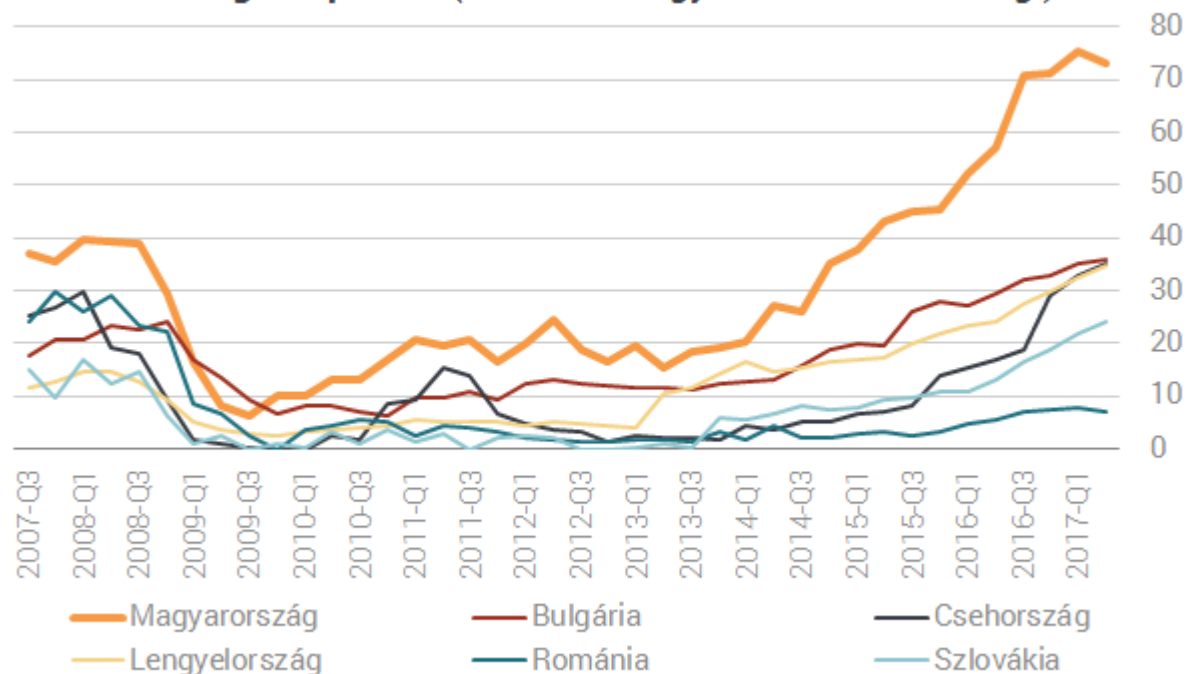
Egy finom ellentmondás

Lehet, hogy a várt termelékenységnövelés éppen a munkaerőhiánytól ment meg minket?

A munkaerőhiány nem magyar sajátosság, de nálunk nagyon karakteres

Munkaerőhiány, mint a termelést korlátozó tényező a feldolgozóiparban (százalék, negyedévente, szesz. kiig.)

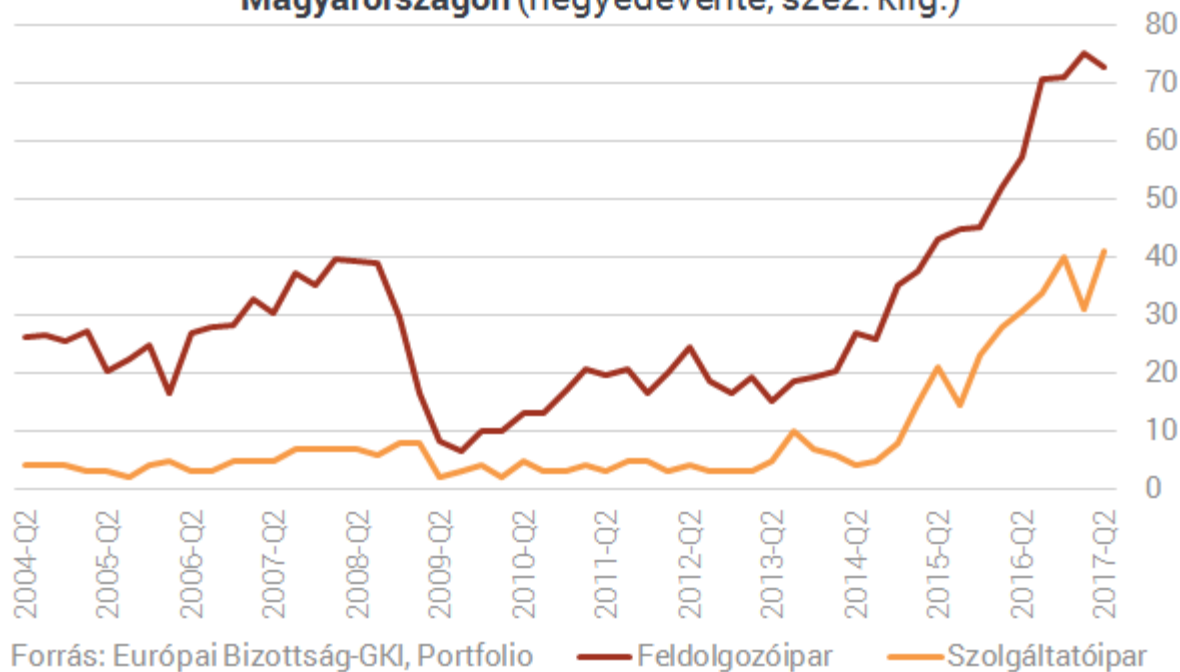

Forrás: Európai Bizottság-GKI, Portfolio

Már a szolgáltató szektorban is

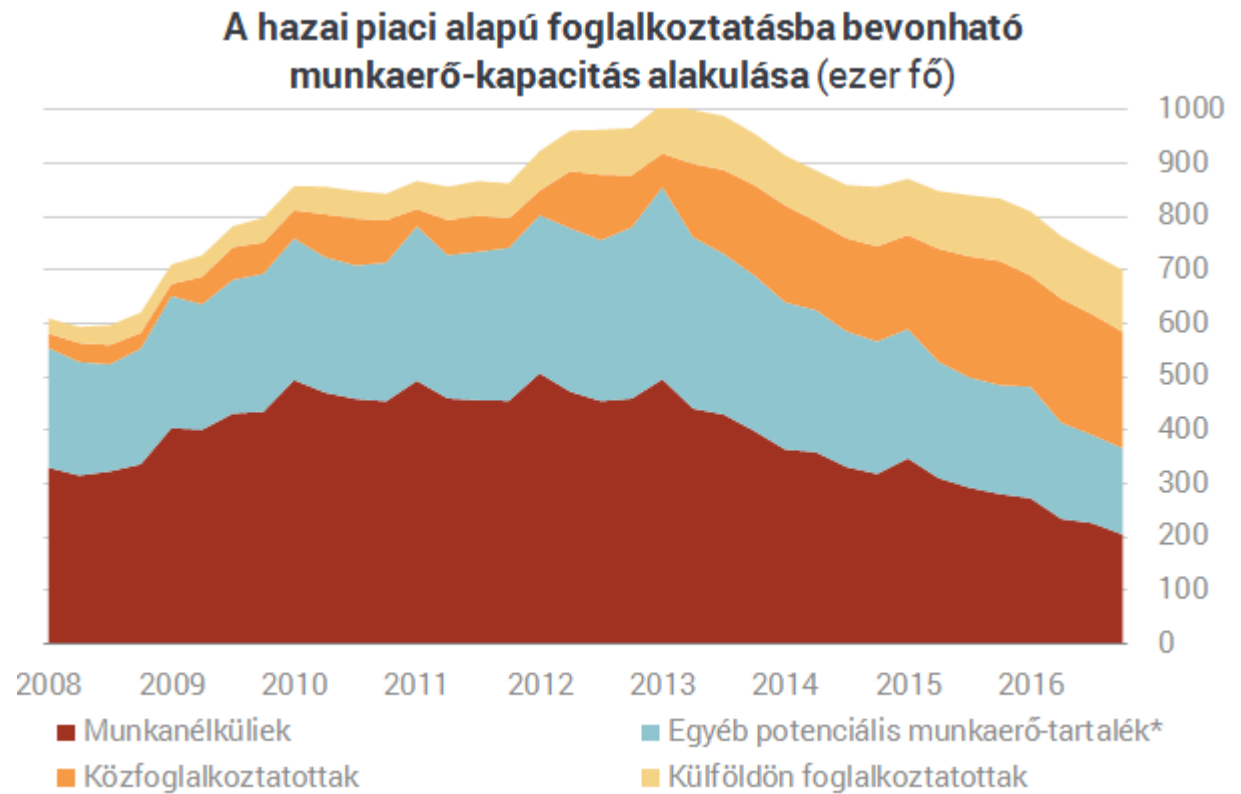
Munkaerőhiány, mint a termelést korlátozó tényező
Magyarországon (negyedévente, szesz. kiig.)

Elfogyott a munkaerő?

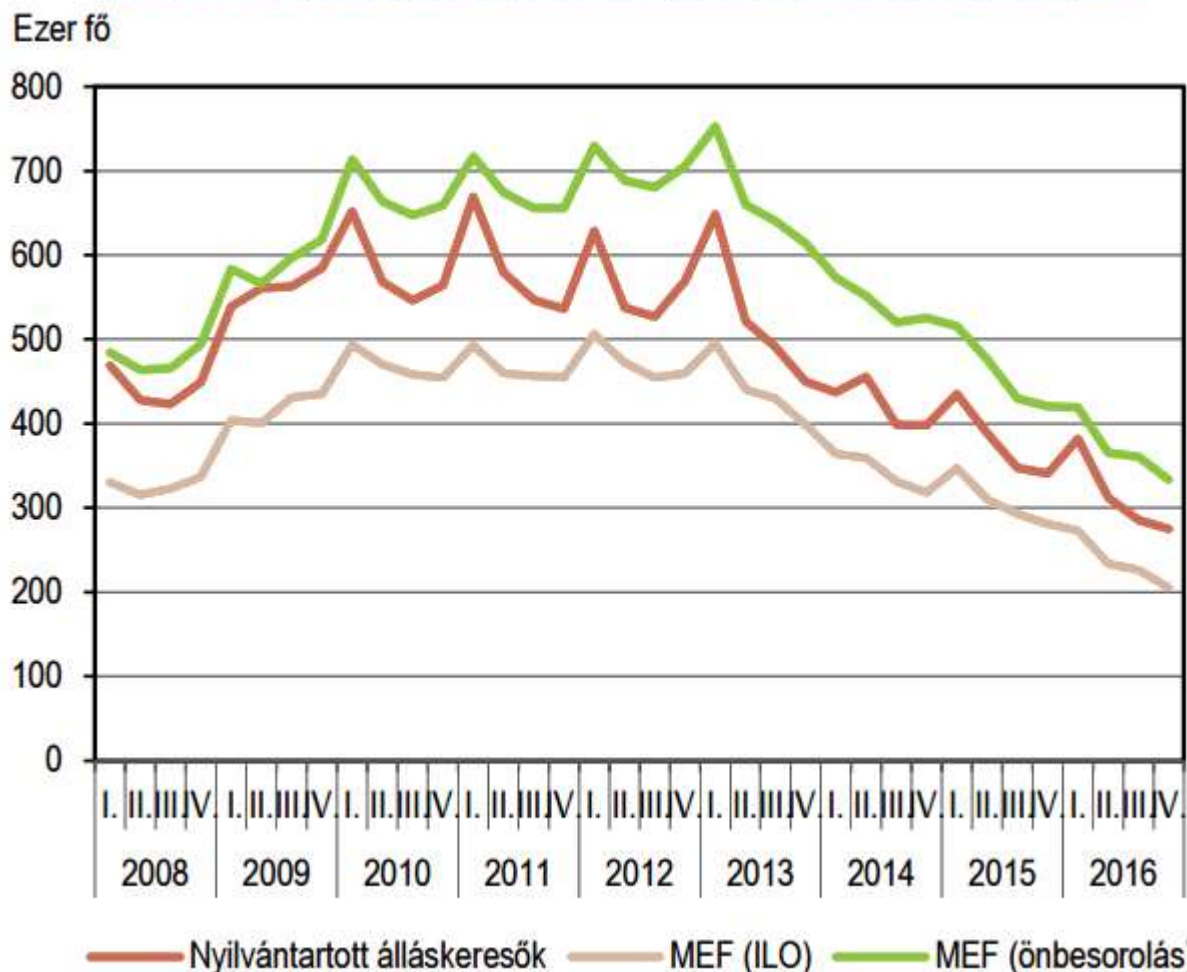
Nem egészen:

óriási a
strukturális
munkanélküliség

De azért van, ahogyan érthető

A nyilvántartott álláskeresők és a munkaerő-felmérés, valamint az önbesorolás szerinti munkanélküliek számának alakulása

Forrás: munkaerő-felmérés, Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat regisztere.

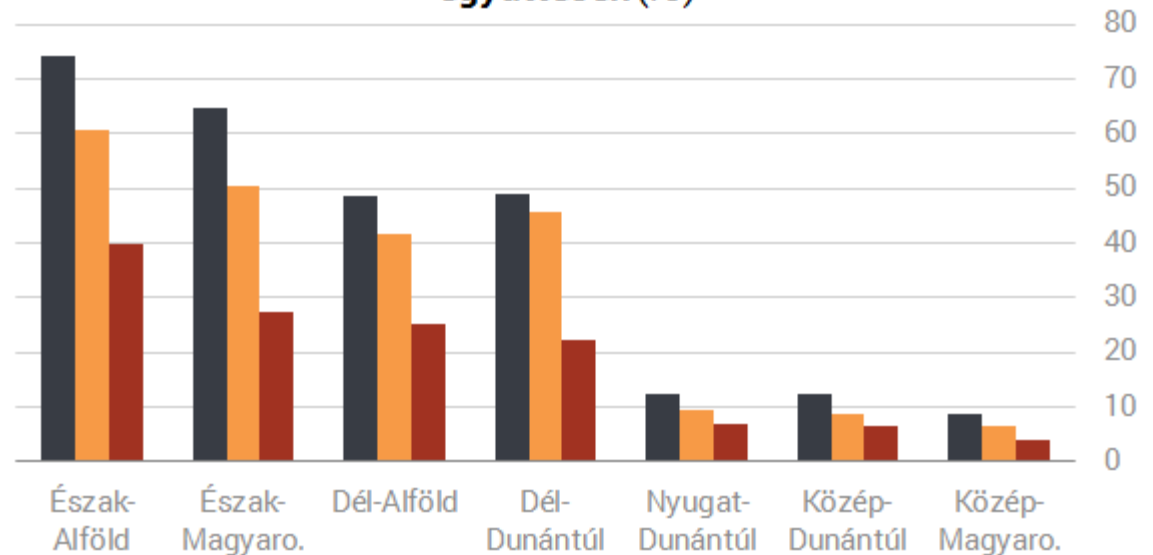
Földrajzi narratíva

A munkaerő-kereslethez viszonyított kínálat extrém a földrajzi szórás mutat.

Közép-Magyarországon egy (bejelentett) üres álláshelyre 3-4 „munkakereső” jut.

Észak-Alföldön 40.

Egy üres álláshelyre jutó munkanélküliek és közmunkások száma együttesen (fő)

Forrás: KSH, Portfolio

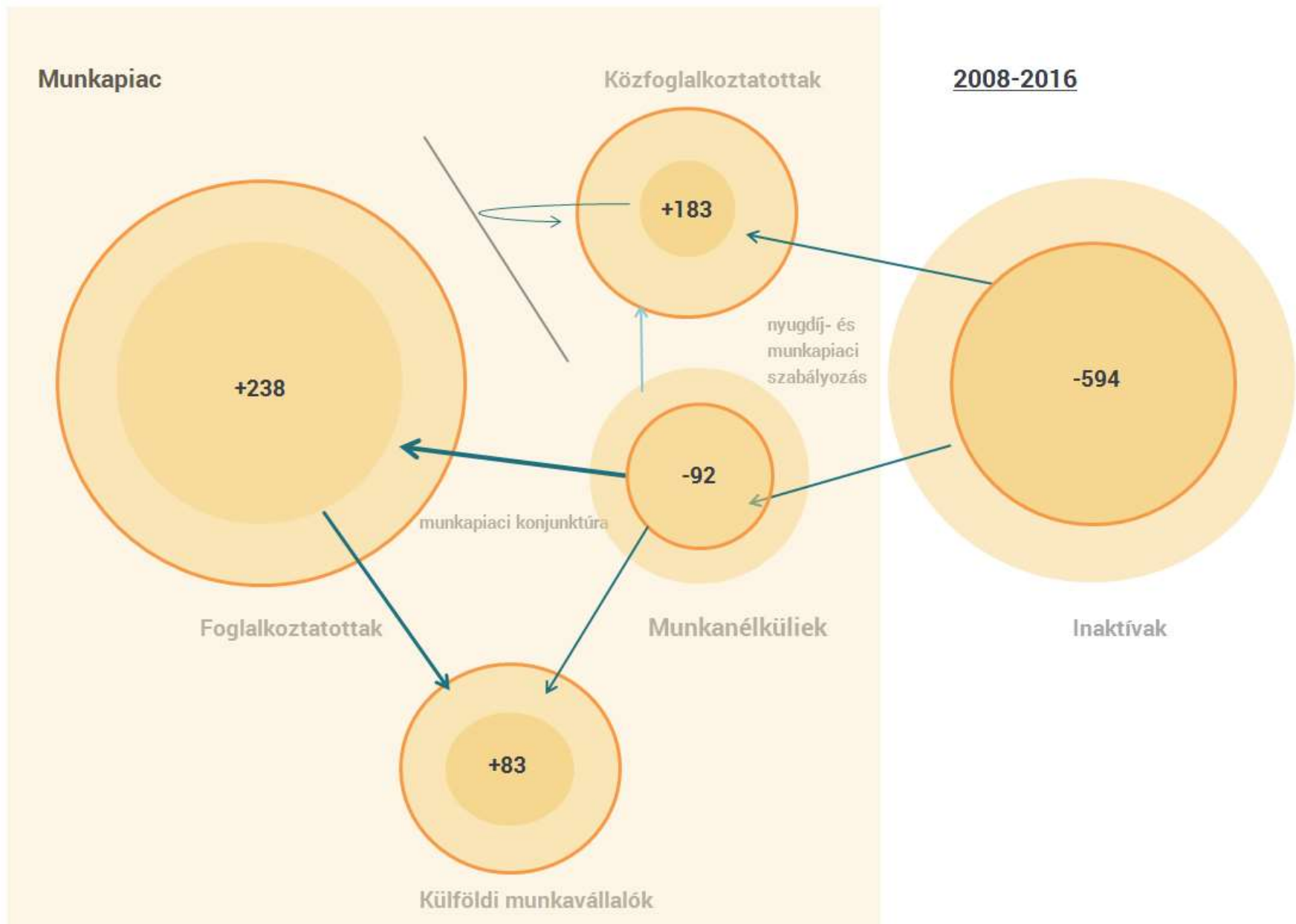
■ 2014

■ 2015

■ 2016

*a versenyszférában

A „skill mismatch” narratíva

1 millió új munkahely? :(

Távolabbról nézve: a foglalkoztatottak éves száma a rendszerváltás óta és az előrejelzésünk (ezer fő, 15-64)

Forrás: KSH, Portfolio

Forrás:

http://www.portfolio.hu/gazdasag/nyugdijrendszer/hamarosan_ezrevel_szunnek_meg_a_munkahelyek_magyarorszagon.247475.html

Az igazi kérdés

Miért lett hirtelen munkaerőhiány Magyarországon?

- óriási földrajzi egyenlőtlenségek
- a potenciálisan bevonható munkaerő minőségének változása
- külföldre távozás
- közmunka program

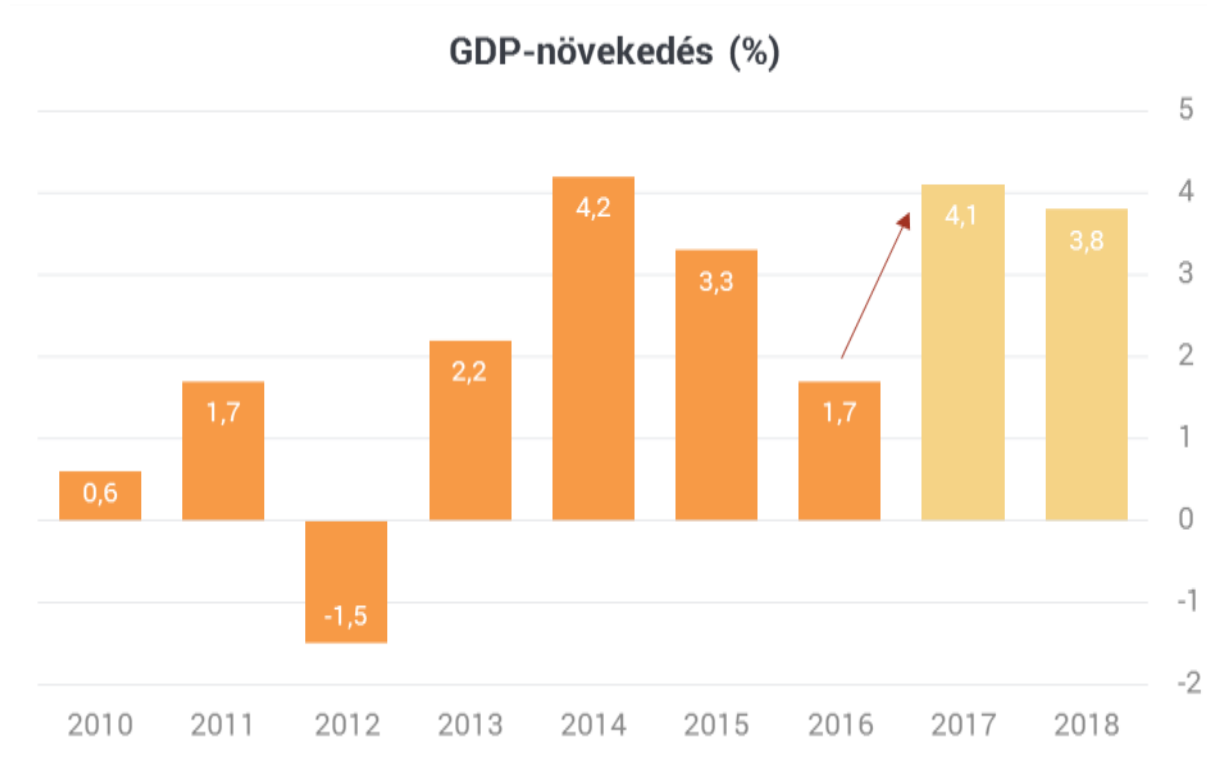
De nem ez az igazi kérdés, hanem hogy:

Mi lesz a magyar gazdaság növekedésével, ha eljutunk a demográfiaailag elérhető foglalkoztatási csúcsra?

1. A globalizáció köszöni szépen, éledezik
2. Mi lesz az Európa-projekttel?
3. Miért lett hirtelen munkaerőhiány Magyarországon?
- 4. Növekedési csoda: idén 4%, 2020 után 5%?**

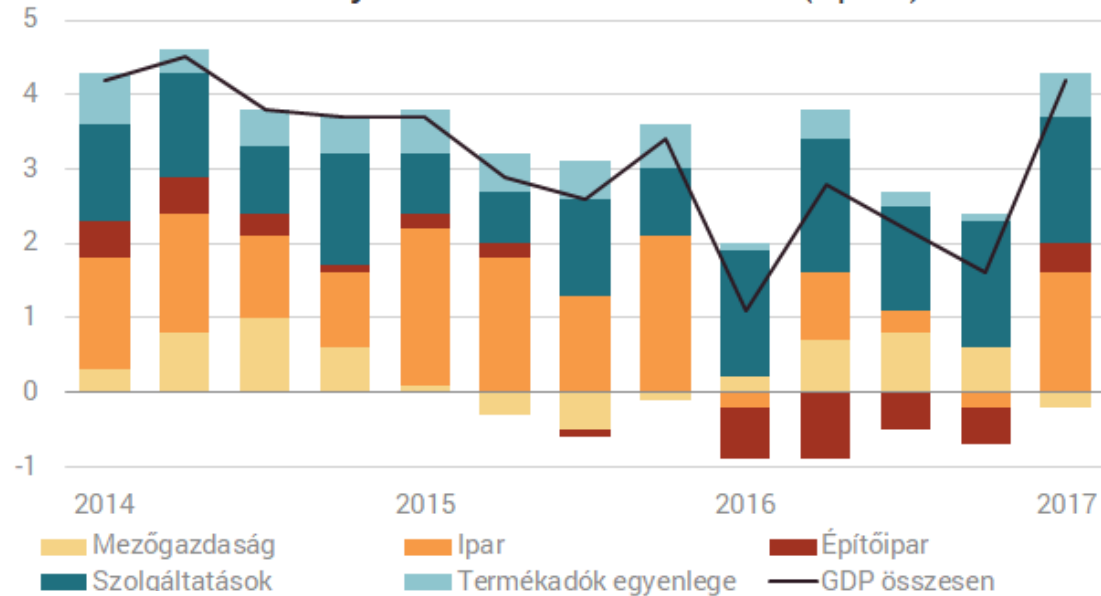

Átmeneti a lassulás

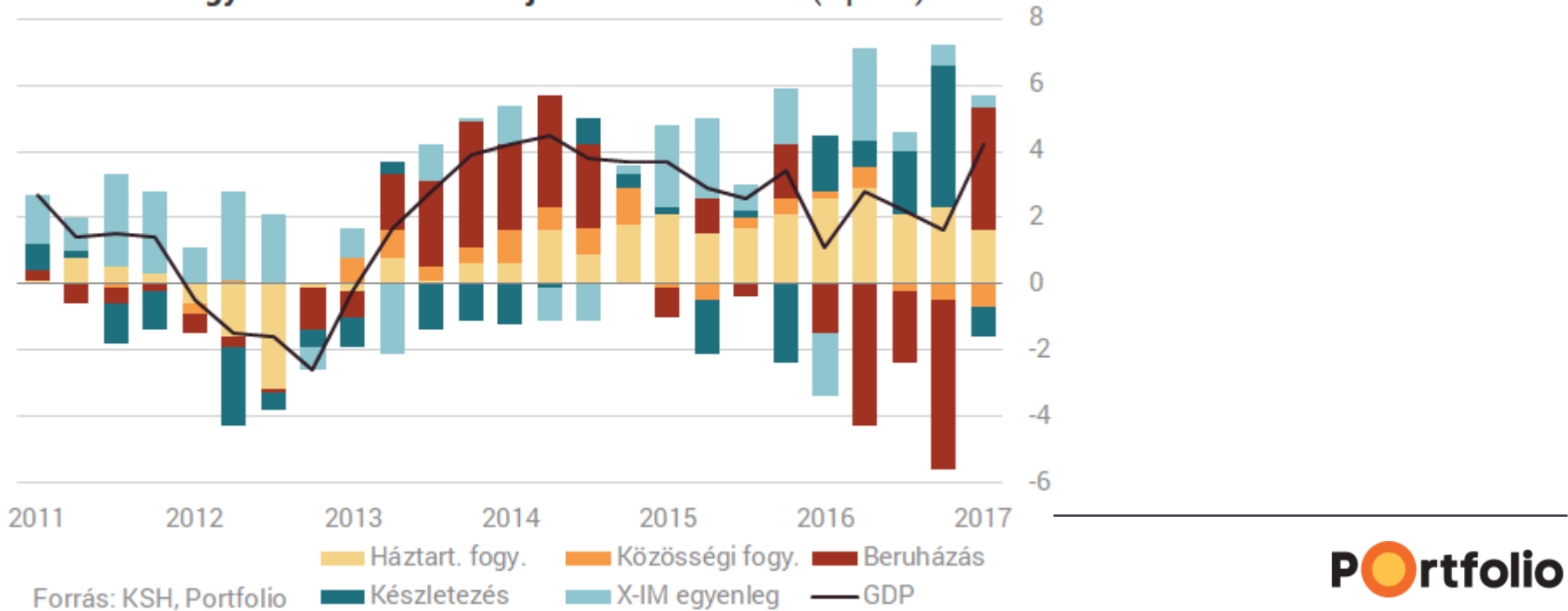

Átmeneti a lassulás

Hozzájárulás a GDP-növekedéshez (%pont)

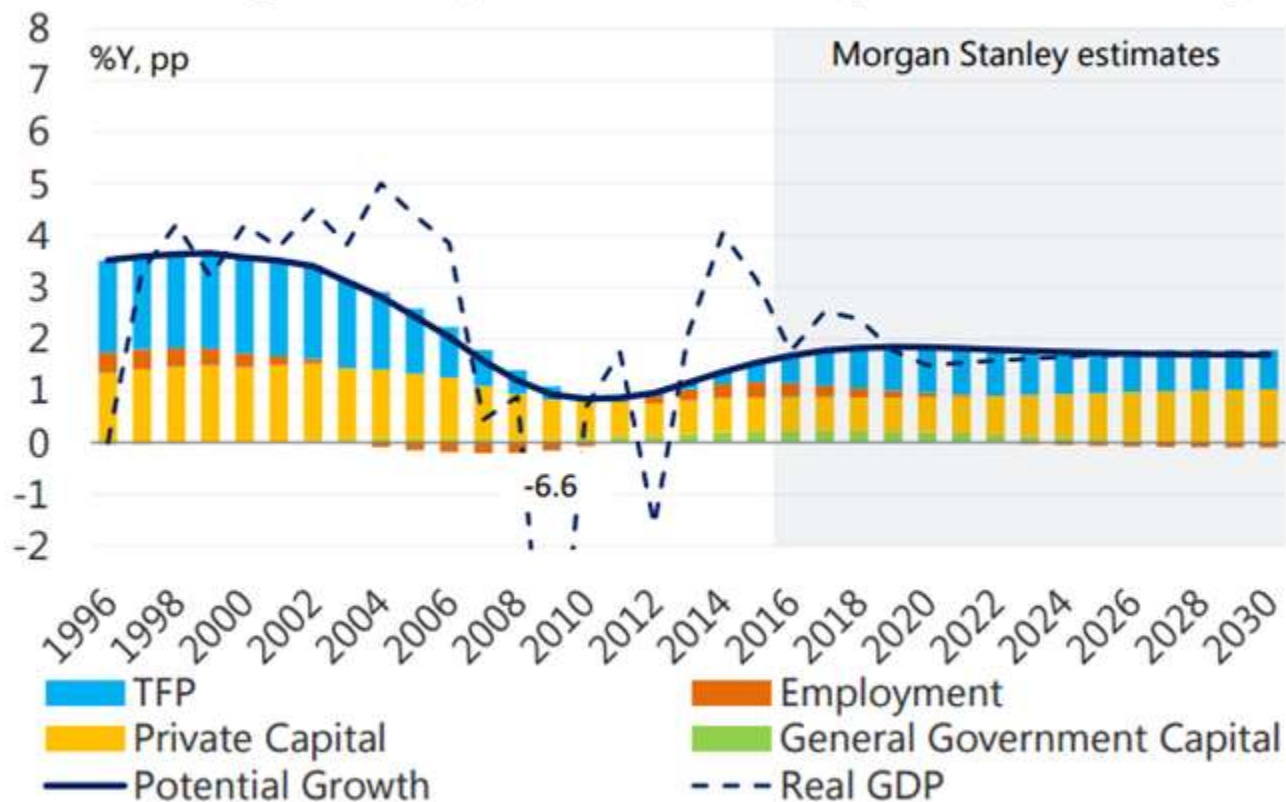
Egyes szektorok hozzájárulása a GDP-hez (%pont)

Forrás: KSH, Portfolio

az utóbbi években a növekedés szinte kizárólag a munkaerő-növelésen alapult, a termelékenység (TFP) hozzájárulása elenyésző volt.

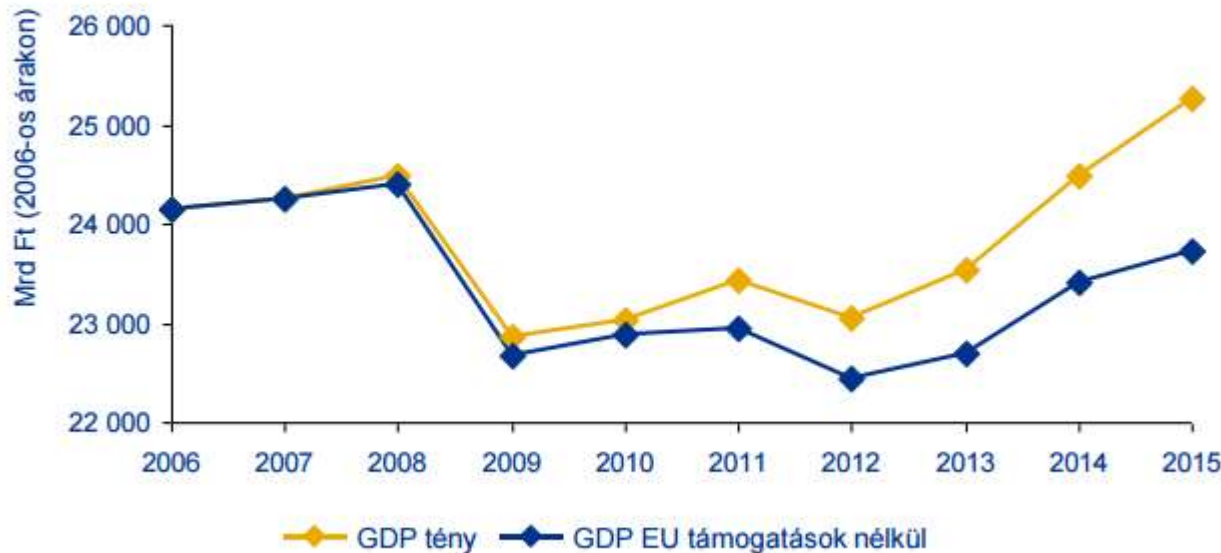
Breaking down potential GDP growth in Hungary

Az uniósforrás-függőségről

2015-ben a GDP szintje 4,6%-kal volt magasabb, mint 2006-ban (amikor érdemben megindult az EU-források beáramlása). A két időpont között Magyarország elszenvedte a válság miatti gazdasági visszaesést, majd a válság előtti szintre kapaszkodott. Uniós források nélkül viszont még mindig a válság alatti szinten lennénk, ugyanis **2015-ben az uniós források hiányában a GDP 6,4 százalékponttal alacsonyabb lett volna, mint azzal együtt.**

A GDP alakulása a tényállapotban és a tényellentétes állapotban (2006-os árakon)

Forrás: KPMG/GKI (2016). A becsléshez használt adatok forrása: KSH, EMIR, IIER.

Hol vagyunk?

A magyar gazdaság „hivatalosan” a hatékonyságvezérelt és az innovációvezérelt gazdaság között van.

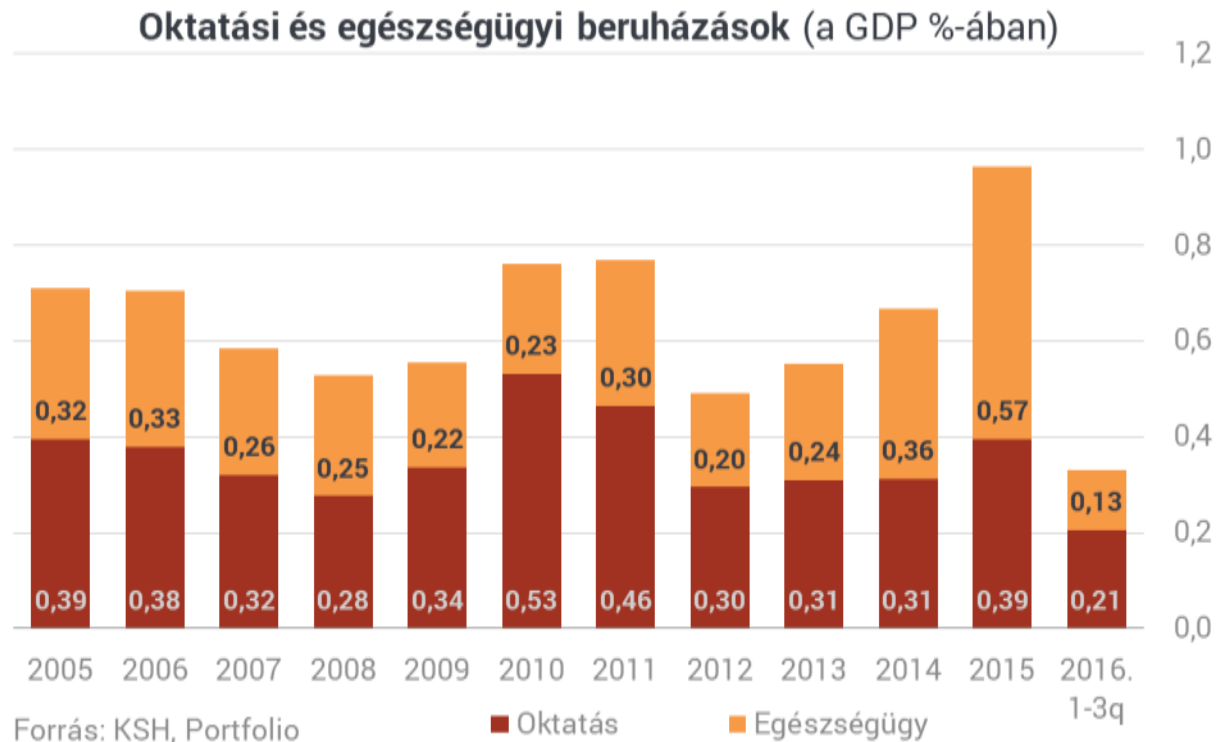

Forrás: Kopint Tárki, WEF

Mi a teendő?

Több oldalról is termelékenységi kihívásokat láthatunk:
Ipar 4.0, strukturális munkanélküliség, munkaerőhiányos állapot –
Humántőkébe való befektetés

Egészségügy és oktatás, oktatás, oktatás!

Idő van

- A magyar gazdaság jelenlegi növekedését egyedi tényezők (magas bérnövekedés, EU-források) tartják a potenciális bővülési ütem felett.

- A potenciális GDP-növekedés motorjai közül a mai legfontosabb, a munkaerő-bővülés elfogy.

- A termelékenység bővüléséhez szükséges beruházási kapacitások és erőfeszítések jórészt hiányoznak.

- **Van azonban néhány évünk, amikor rendelkezésünkre állnak olyan erőforrások, melyekkel a helyzet javítható.**

Köszönöm a figyelmet!